

[Uitzending 314: Introductie op Ruth & Ruth1:1 t/m 9]

De geschiedenis van Ruth vond plaats in de tijd van de richters. Op een verfrissende wijze vormt Ruth een tegenstelling tot de vele negatieve zaken die in het boek Richters naar voren kwamen. Het Bijbelboek laat de lezer kennismaken met een andere aspect van de woelige periode van de richters en geeft inzicht in het leven van een gezin in Israël. Verweven in de praktijk van het dagelijkse leven komt hierbij ook de dienst aan de HERE naar voren.

De betekenis van de naam Ruth is onzeker. Gedacht wordt aan 'gezellin' of 'vriendin'. Alles wat van Ruth bekend is, komt uit het Bijbelboek Ruth. In andere Bijbelboeken wordt zij niet genoemd, uitgezonderd de vermelding van haar naam in de stamboom van de Here Jezus in Matth.1. Zij was de overgrootmoeder van koning David.

Als Moabitische trouwde zij met Machlon, de zoon van een man uit Israël die wegens een hongersnood met zijn gezin naar Moab was getrokken. De man heette Elimelech en stierf in Moab, net als zijn beide zonen Machlon en Kiljon. Zijn weduwe Naomi of Noömi bleef achter met de beide schoondochters, Orpa en Ruth. Door het overlijden van Machlon en Kiljon waren ook zij weduwen. Wanneer Noömi besluit terug te keren naar Israël, naar Bethlehem, maakt Ruth de keuze om met haar mee te gaan. Aan haar keuze ligt de belijdenis uit Ruth 1 vers 16 ten grondslag: **Uw volk zal mijn volk zijn en uw God mijn God**. Daarmee keert zij de afgoden van Moab de rug toe om de HERE, de God van Israël te dienen. Boaz zegt daar over in Ruth 2: **onder Wiens vleugels je je toevlucht hebt gezocht** (vs.12). Toewijding, volharding en trouw staan centraal in het optreden van Ruth.

Het naar Ruth genoemde Bijbelboek staat in het Hebreeuws bekend onder de titel *Megillat Ruth* (boekrol van Ruth). Er wordt niets verteld over de identiteit van de auteur. De Talmoed en vele andere Bijbeluitleggers wijzen Samuël aan als schrijver. In Ruth 4:17 wordt David vermeld. Er wordt bijgezegd dat Obed de vader van Isaï is en de grootvader van koning David. Een gegeven dat Samuël als auteur uitsluit omdat tijdens zijn leven David nog geen koning was. Tenzij de mededeling aan het slot een latere toevoeging is.

De viermaal in Rechters 17 t/m 21 voorkomende uitdrukking 'er was in die tijd geen koning in Israël' wijst ook op de tijd na Samuël en duidt op een bepaalde periode tijdens het koningschap. Kortom, we moeten concluderen dat de auteur van Ruth onbekend is gebleven.

De inhoud van Ruth handelt over gewone mensen in hun dagelijkse leven met alle zorgen die hen overkomen. Het Bijbelboek laat zien hoe mensen eigenmachtig handelen, maar ook dat de HERE mensen laat 'terugkeren', zowel naar Kanaän als naar Hem. Ruth spreekt over Gods trouw en liefde, zijn soevereiniteit, leiding, voorzienigheid en omgang met Zijn volk. Door de hele geschiedenis heen wordt het belang van geloof, gehoorzaamheid en toewijding aan God benadrukt. Het maakt de boodschap van Ruth breed, persoonlijk en actueel. In het Bijbelboek Ruth zien we Gods soevereiniteit en voorzienigheid. De HERE werkt Zijn plan uit en komt tot Zijn doel. Hij voert van ellende, dood en leegte naar herstel, leven en volheid. Hij leidt het leven van mensen, schakelt hen als instrumenten in om zo tot uitvoering van Zijn plan te komen.

Ruth laat vooral ook Gods genade voor mensen zien. Geen Moabiet mocht in de eredienst van de HERE komen (Deutr.23), maar Ruth wordt ingelijfd bij het volk van God. De geschiedenis van Ruth leert **ons vandaag**, dat mensen die de HERE vrezen, uitgaan van ethische normen die in de wetten van Mozes zijn genoemd. Het Bijbelboek Ruth laat zien dat de situatie op de dorsvloer voor Boaz en Ruth seksuele verleiding inhield (Ruth 3), maar geeft ook aan dat zij zich beiden waardig en respectvol gedroegen. We zien het ook in het optreden van Boaz t.o.v. de 'anonieme lossen' (Ruth 3:12). Ook in de manier waarop hij al zijn verplichtingen en verantwoordelijkheden ten opzichte van Noömi en Ruth nakwam, ondanks de financiële last die dit inhield. Het toont ons iets van zijn persoonlijkheid en morele karakter. Tenslotte, in het Bijbelboek Ruth vinden we een schakel naar de stamboom van David, waaruit uiteindelijk de Messias zou voortkomen (Matth.1 en Lucas 3).

Zonder het Bijbelboek Ruth, konden we het huis van David niet met de stam van Juda verbinden. Mooi in het boek Ruth is ook de persoon van de goël, (de lossen) een heenwijzing naar de Grote Lossen, de Here Jezus Christus.

Ruth 1 vers 1 en 2:

In de tijd dat Israël door de richters werd geleid, trof een hongersnood het land. Elimelech, een man uit Bethlehem in Juda, week daarom met zijn vrouw Noömi en hun twee zonen Machlon en Kiljon uit naar het land Moab.

Met weinig en zorgvuldig gekozen woorden vermeldt de auteur tijd en plaats. Daarna zet hij de omstandigheden uiteen waarin in een gezin uit het stamgebied van Juda zich bevindt. De geschiedenis speelt zich af in de tijd van de rechters. Het is niet met zekerheid te zeggen maar, mogelijk speelt de geschiedenis zich waarschijnlijk af in de periode tussen Ehud en Jefta, omdat Israël toen Moab overheerste. Tijdens Eglon was dat niet het geval. Het was een periode van geestelijk verval, geweld en burgeroorlogen. In Kanaän was een hongersnood, die niet beperkt bleef tot het gebied van Bethlehem.

Deze hongersnood staat in tegenstelling tot de verbondszegen van voedsel en overvloed en kan daarom als een oordeel worden gezien. Dit geldt temeer omdat er blijkbaar in Moab geen hongersnood was. In die situatie verlaat een gezin uit Israël de stad Bethlehem (Bethlehem betekent: broodhuis) en trekt naar Moab om daar als vreemdeling te verblijven. Moab betekent sociale onzekerheid, maar ook geestelijk gevaar, omdat in Moab de god Kamos of Kemos wordt gediend. Was het wel naar Gods wil, dat Elimelech en zijn gezin het beloofde land verlieten? Was het niet beter geweest te blijven en zich voor de HERE te verootmoedigen?

Eén voor één worden de gezinsleden genoemd: Elimelech (mijn God is koning'), Noömi (betekent: lieflijk, aangenaam, prettig zijn) en de beide zonen. Nog even wil ik stilstaan bij de woonplaats van Elimelech: Bethlehem in Juda. Ook in het stamgebied van Zebulon is een plaats die de naam Bethlehem of Bet-Lechem draagt (Joz.19:15). Vandaag heeft Bethlehem in Juda voor een gelovige een bijzondere betekenis. Het is de geboorteplaats van de Here Jezus Christus. Zou de Here Jezus er geboren zijn als de in het boek Ruth vermelde gebeurtenissen niet eerst in Bethlehem hadden plaatsgevonden? Als we tijdens de viering van het geboortefeest van Christus de Kerstliederen zingen dan is het ook mooi om dan weer eens terug te denken aan de geschiedenis van Ruth. De geschiedenis van Ruth begint in Bethlehem in Juda.

Bethlehem betekent broodhuis, en *Juda* betekent lofprijzing. Een prachtige plaats om te wonen, in een huis van brood en lofprijzing. De geschiedenis van Ruth eindigt met de geboorte van Obed, in Bethlehem. De vrouwen van de stad zeiden tegen Noömi: **Prijs de HERE, want Hij heeft u een kleinzoon gegeven** (Ruth 4:14). Het is ook de plaats waar de Here Jezus werd geboren. In het Bijbelboek Ruth lezen we in vers 2:

Elimelech, een man uit Bethlehem in Juda, week daarom met zijn vrouw Noömi en hun twee zonen Machlon en Kiljon uit naar het land Moab.

Daar bleven zij een tijdlang als vreemdeling wonen.

Zij weken uit naar het land Moab. Daar bleven zij een tijdlang. Ze maakten niet alleen een reisje naar Moab, maar ze gingen er wonen. Wel als vreemdeling. Dat is niet eenvoudig geweest en zeker niet, als je er ook nog allerlei ellende moet meemaken. Als degenen die je lief en dierbaar zijn wegvallen.

Ruth 1 vers 3:

Na enige tijd stierf Elimelech en Noömi bleef achter met haar twee zonen.

Het is zinloos geweest Kanaän te ontvluchten, want Elimelech sterft. In het OT wordt een lang leven voorgesteld als een zegen van God (Ps.128:6). Bovendien verbindt de wet van de HERE dit met het door Hem gegeven land (Ex.20:12 en Deuteronomium). Elimelech zal het allemaal hebben geweten toch gaat hij weg en verlaat het land dat de HERE ook hem had gegeven. Noömi wordt weduwe in een vreemd land met twee opgroeiende kinderen. Zo'n situatie is in je eigen land al moeilijk en een hele opgave, laat staan in een vreemd land waar ook nog andere goden worden gediend.

Ruth 1 vers 4: **Zij trouwden allebei met een Moabitische, de ene heette Orpa, de andere Ruth.** De beide zonen trouwen in die heidense omgeving met Moabitische vrouwen. Er wordt door de auteur en Noömi geen positieve of negatieve waardering van deze huwelijken gegeven. Terwijl volgens Deuteronomium 7 een huwelijk met Kanaänieten streng verboden was. Moabieten mochten ook niet in de erediensten en vergadering van de Here komen (Deut.23). Het is mogelijk dat dit laatste geen huwelijksverbod inhield, maar huwelijken met buitenlanders mochten alleen plaatsvinden als gezamenlijk de HERE, de God van Israël werd gediend.

In wezen is het in het NT, en daarmee vandaag nog steeds hetzelfde. 2 Korintiërs 6 vers 14 t/m 18: **Verbind u niet met mensen die niet van de HERE houden. Wat hebben recht en slecht met elkaar te maken? Of licht en donker? Wat voor overeenkomst is er tussen Christus en de duivel? En wat voor gemeenschappelijks heeft een gelovige met iemand die niets van Christus wil weten? Wat voor eenheid kan er bestaan tussen Gods tempel en die van de valse goden? Ja, wij zijn de tempel van de levende God, die heeft gezegd: Ik zal bij hen wonen en bij hen zijn. Ik zal hun God zijn en zij zullen Mijn volk zijn. Ga daarom uit hun midden weg, keer u van hen af en raak het onreine niet aan. Dan zal Ik u aannemen, Ik zal uw Vader zijn en u zult Mijn zonen en dochters zijn, zegt de HERE, Die alle macht heeft.**

Ruth1 vers 5:

Toen zij daar ongeveer tien jaar gewoond hadden, stierven beide mannen en Noömi bleef helemaal alleen achter.

Het huwelijk van Machlon en Kiljon met Ruth en Orpa kan Noömi hoop hebben gegeven op een nieuw leven, maar beide huwelijken blijven kinderloos. Het is niet duidelijk of Machlon en Kiljon in totaal tien jaar in Moab woonden, of dat bedoeld wordt dat zij vóór hun dood tien jaar gehuwd waren. Waarschijnlijk heeft de hongersnood in Kanaän geen 10 jaar geduurd. Dat roept de vraag op, waarom zij zo lang in Moab zijn gebleven. De verwijzing naar 'tien jaar' doet vermoeden dat zij zich zijn gaan 'thuis voelen' in Moab en daar zo ingeburgerd raken, dat zij niet meer denken aan terugkeer naar Juda. Dan overvalt Noömi en de beide schoondochters een volgende ramp: beide zoons overlijden. Noömi blijft alleen achter.

Noömi is haar hele gezin kwijt en alles wat ze nog heeft zijn twee jonge schoondochters, buitenlandse meisjes. Waarom zou ze nog langer in Moab blijven? Ruth 1 vers 6:

Omdat zij, daar in Moab, had gehoord dat de HERE Zijn volk had gezegend met een goede oogst, waardoor er weer voldoende te eten was, besloot zij met haar schoondochters terug te gaan naar Israël.

In vers 6 klinkt een beginsignaal van een mogelijke verandering. Voor de eerste keer wordt de HERE genoemd. Hij bezoekt (d.w.z. ziet in genade om naar) Zijn volk, met een goede oogst (wat betekent: met brood).

Dat goede bericht heeft ook Noömi in Moab bereikt. Ze besluit (met haar schoondochters) terug te gaan naar Israël, naar Bethlehem in Juda. Noömi verlangt naar huis, daar waar ze vandaan is gekomen. Het heeft iets weg van de geschiedenis van de verloren zoon in het NT. Nu is het geen verloren zoon maar een verloren gezin. Ook de verloren zoon was niet echt gelukkig in het verre land waar hij dacht het leven te vinden. Op het dieptepunt van zijn leven midden tussen de varkens (waar hij als Joodse man, helemaal niet hoort) komt hij tot bezinning: hij wil weer terug naar huis! Een verloren zoon of dochter die tot bezinning komt zal altijd weer naar huis willen. Luisteraar, dat is ook vandaag nog steeds waar. Zeker in geestelijk opzicht. Er is wel een gevaar. Petrus brengt het onder woorden in 2 Petrus 2 vers 20 t/m 22:

Als iemand, door de Here en Redder Jezus Christus te aanvaarden, aan de verkeerde levenswijze van de wereld is ontsnapt, maar er zich later weer door laat inpalmen en overheersen, is hij er slechter aan toe dan ooit tevoren. Het zou beter zijn geweest als hij nooit had geweten hoe hij rechtvaardig leven moest. Maar nu hij het heilige gebod kent en er niets meer van wil weten, geldt voor hem dit oude spreekwoord... een gewassen varken wentelt zich toch weer in de modder. En wat is nu het gevaar? Als een mens niet werkelijk is veranderd en het aan de buitenkant alleen zo lijkt, dan ben je als een varken dat z'n ware aard niet kan verloochenen en uiteindelijk toch weer in de modder terechtkomt, want dat vindt een varken fijn. De verloren zoon besluit niet alleen terug te gaan naar huis maar, in de armen van zijn vader zegt hij: ik heb gezondigd tegen de hemel en tegen u! Met de modder en de lucht van de varkens nog aan zijn kleren laat hij zien en horen dat hij is veranderd.

Noömi wil terug naar Bethlehem in Juda. Omdat zij had gehoord dat de HERE Zijn volk had gezegend met een goede oogst, waardoor er weer voldoende te eten was. Gaat ze nu terug voor het eten of voor de HERE? Ik denk dat het gaat om Gods plan met haar leven en met dat van Ruth.

Ruth 1 vers 7:

De drie vrouwen verlieten hun woonplaats en gingen op reis naar Juda.

Vers 7 geeft aan dat beide schoondochters met Noömi op weg gaan naar Juda. Het getuigt van liefde voor hun schoonmoeder. Onderweg dringt Noömi er bij hen op aan, terug te keren naar het ouderlijk huis.

Ruth 1 vers 8:

Onderweg zei Noömi tegen haar schoondochters: Gaan jullie nu maar terug naar je eigen moeder. De HERE zal jullie belonen voor de liefde die jullie mijn zonen en mij hebben gegeven.

Het valt op dat Noömi zegt: **Gaan jullie nu maar terug naar je eigen moeder** in plaats van: naar het huis van je vader. Mogelijk bedoelt Noömi hiermee de vrouwenvertrekken waar de moeder was, een plaats die geschikt werd geacht voor jonge weduwen. In Israël wacht hen, naar het besef van Noömi, alleen onzekerheid en moeite. Als weduwen in een vreemd land zouden Ruth en Orpa extra kwetsbaar zijn en daarbij, zij waren van Moabitische afkomst. In Israël hoorden Moabieten er niet bij, zij waren geboren uit bloedschande. Maar, het geweldige van de geschiedenis van Ruth laat zien dat het bij de HERE anders is. Ruth, de Moabitische krijgt zelfs een plaats in de stamboom van de Here Jezus Christus!

Onderweg zei Noömi tegen haar schoondochters: Gaan jullie nu maar terug naar je eigen moeder.

Daarmee offert Noömi ook zichzelf op, want het houdt voor haar in dat zij alleen verder moet gaan. Noömi hoopt dat haar schoondochters een nieuw leven zullen vinden in hun eigen land Moab. Zij spreekt een zegen over hen uit: **De HERE zal jullie belonen voor de liefde die jullie mijn zonen en mij hebben gegeven.** Noömi draagt de twee jonge weduwen (haar schoondochters) op aan de genade van de HERE.

Luisteraar wat bidt u voor uw schoondochter?

Soms kunnen er tussen moeders en schoondochters allerlei spanningen zijn. Noömi bidt voor haar schoondochters of de HERE hen wil zegenen, voor de liefde die zij haar, en haar zonen hebben gegeven. En wat, als u als moeder nooit liefde van uw schoondochter ontvangt? Ja, dat doet pijn en is moeilijk. Mogelijk kunnen de woorden van de Here Jezus helpen, Lucas 6 vers 28:

Als mensen u vervloeken, vraag God dan of Hij goed voor hen wil zijn. Als de mensen u pijn doen, bid dan dat zij gelukkig mogen worden.

Onze oude natuur kan zoiets niet bidden, maar de nieuwe natuur wel. Met Paulus mogen we zeggen: **Ik ben in staat alles te doen door Christus, die mij daarvoor de kracht geeft** (Fil.4:13). Moge de HERE alle schoondochters zegenen met Zijn liefde en nabijheid! En, wat zegt Noömi tegen haar schoondochters? Ruth 1 vers 9:

De HERE zal jullie zegenen met een nieuw huwelijk, zodat jullie weer veilig en beschermd zijn. Toen kuste zij hen en de twee meisjes barstten in tranen uit.

Noömi bidt voor de twee jonge weduwen om rust en een nieuw gezin. Het Hebreeuwse woord voor 'rust' betekent ook 'verlichting'. Het komt 21 keer voor in het OT en heeft als grondbetekenis: verblijf, zekerheid en rust na omzwervingen en onzekerheid. Noömi draagt haar schoondochters op aan JHWH, de God van Israëls, en niet aan de Moabitische god Kemos. Zij kust hen en samen huilen zij bitter. De hier (en in vers 14) voorkomende uitdrukking '**zij barstten in tranen uit**' komen vooral voor in de context van klagen en rouw bedrijven. Ruth 1 vers 10:

Nee, nee, zeiden Orpa en Ruth, wij willen met u mee naar uw volk!

Beide schoondochters verzetten zich met een krachtig 'nee' en geven aan dat zij met haar willen terugkeren: **naar uw volk**.

Ik sluit af met een aantal zaken over de **positie en status van een vrouw** in het oude Israël. Een vrouw had in Israël een hogere plaats dan bij de andere volken. In Israël had zij haar basispositie binnen de familiestructuur, waarbij de vader de hoofdverantwoordelijke was voor de vrouwelijke leden van de familie. In geval van een huwelijk werd die verantwoordelijkheid overgedragen aan de echtgenoot van de dochter. Binnen de familiestructuur kon een dochter ook erfgenaam zijn als er geen zonen waren.

Van wezenlijk belang voor de vrouw was het krijgen van kinderen en de vervulling van het moederschap. Tot de taak van een vrouw behoorde een belangrijk deel van de opvoeding. De Bijbel laat zien dat zij daarin ook werd gerespecteerd. In het Bijbelboek Spreuken lezen we: **Mijn zoon... zoek je houvast in wat je moeder je geleerd heeft** (Spr.1:8), **aan de wet waarnaar je moeder leefde** (Spr.6:20), **een dwaas veracht zijn moeder** (Spr.15:20), **kijk niet op je moeder neer, wanneer zij oud geworden is** (Spr.23:22).

In het OT vinden we dat vrouwen belangrijke taken kunnen uitoefenen (Spr.31), en ook een leidende functie konden innemen. Vrouwen hielpen bij het maken van de tabernakel en het besturen van het volk. Als lid van de verbondsgemeenschap konden vrouwen optreden als profetes, of als zangeres in de eredienst (2Kr.35:25; Neh.7:67). We lezen in de Bijbel over vrouwen die een diep geestelijk leven hebben en - vooral in hun verdriet en nood - dicht bij de Here leefden en op Hem vertrouwden. Dit laatste geldt ook voor Ruth.

In de volgende uitzending lezen we verder over Ruth en Noömi.